

Parafię tucholską założył na przełomie XII i XIII w. książę pomorski Świętopełk. Parafia tucholska została wyłączona z parafii Raciąż, najstarszej miejscowości w rejonie Borów Tucholskich. Pierwszy dokument pisany, od którego współcześni liczą historię miasta, pochodzi z 9, według innych, 15 października 1287 roku i dotyczy konsekracji kościoła, dokonanej przez abp. Jakuba Świnkę. Wystawił on dokument, w którym informuje, że przybył do Tucholi w celu konsekracji kościoła na prośbę księcia wschodnio-pomorskiego Mściwoja II i przy okazji rozstrzygnął spór między joannitami z Lubiszewa a cystersami z Pelplina o wieś Malenin k. Tczewa. Tej konsekracji dokonał w obecności Mściwoja II i dostojników kościelnych. Przy okazji konsekracji odbyli oni zjazd. Byli to m.in.: prepozyt z Wiślicy Jakub, archidiakon z Kruszwicy Aleksy i kustosz z Łęczycy Józef. Abp Jakub Świnka konsekrował kościół murowany z wysoką wieżą i dziewięcioma ołtarzami. Niektórzy autorzy wspominają, że kościół ten był "baniasty", w zręb zbudowany i z wieżą krytą gontami. W tym też czasie Mściwoj II uposażył tucholski kościół pobliską wsią - Białowieżą. Wykopaliska archeologiczne przy ul. Starofarnej wskazują na drewnianą zabudowę, datowaną na początek XIV wieku. W nazwie tej ulicy miejscowa tradycja upamiętniła położenie najstarszej świątyni, poświęconej w 1287 r. Według ks. Stanisława Kujota przetrwała ona do wielkiego pożaru miasta, który miał miejsce 17 maja 1781 r. Jednak według świadectwa Kaspera Hennenbergera, już na początku XIV wieku Krzyżacy doszczętnie spalili gród i miasto. Krzyżacy w krótkim czasie odbudowali Tucholę wznosząc zamek i otaczając ją murem obronnym i rowami, a także z trzema bramami: Świecką (Toruńską), Chojnicką i Zieloną (Sępoleńską). Zamek, należący do jednego z większych w państwie krzyżackim, składał się z zamku górnego i średniego oraz obronnego przedzamcza, na którego obszarze znajdowały się obiekty gospodarcze: stajnie i spichrze. W tym mniej więcej czasie wybudowano na rynku murowany gotycki kościół farny p.w. św. Bartłomieja Apostoła. Parafia tucholska należała do archidiecezji gnieźnieńskiej, a od 1512 r. do archidiakonatu Kamieńskiego.

Kościół Bożego Ciała w stanie sprzed II wojny światowej

